

NR 7/184 LIPIEC 2026

BEZPŁATNY MIESIĘCZNIK

SILESIA

TRAM NEWS

Nakład: 6 000 egz.

WYDARZENIA

**Krakowski celebryta
na śląskich torach**

»» str. 4-5

SPACERY PO REGIONIE

**Średniowieczne korzenie
i pokopalniane piękno**

»» str. 6-7

Nowa banka mianowana Hanką

»» str. 2-3

Fot. Ola Pawłowska

Nowa banka mianowana Hanką

Nowoczesne wagony Moderus Beta MF30 AC BD otrzymały imię „Hanka”, zaczerpnięte z tekstu Alojzego Lyski „Jak Niobe. Opowieść górnośląska”. W uroczystości zorganizowanej 15 lipca 2026 roku przez Tramwaje Śląskie S.A. wzięła udział m.in. Grażyna Bułka - odtwórczyni tytułowej roli w opartym na tym tekście monodramie „Mianujom mie Hanka”. Aktorka jest matką chrzestną nowych tramwajów.

Tekst Alojzego Lyski, który został ojcem chrzestnym nowego tramwaju, jest uważany za jeden z najważniejszych, współczesnych utworów o Górnym Śląsku. Historyczne dramaty tego regionu pokazane są z perspektywy matki i żony - Hanki nazywanej śląską Niobe. „Tekst poraża i oczyszcza. Jest prosty, szlachetny i prawdziwy. Mówi o śląskich losach, w których odnajdujemy echa rodzinnych opowieści. Znakomita Grażyna Bułka przekracza granicę aktorskiej kreacji. Za sprawą jej talentu i znakomitego tekstu znów siedzimy przy kuchennym stole i słuchamy mamy, babci lub ciotki, przelicykując lzy. A w tle Śląsk. Ziemia przeklęta i święta” – czytamy w opisie spektaklu „Mianujom mie Hanka” w Teatrze Korez. - Jestem wzruszona i szczęśliwa - powiedziała Grażyna Bułka podczas

Zdjęcia: Ola Pawłowska

uroczystego spotkania w chorzowskiej zajezdni. – Zdaję sobie sprawę, że w monodramie „Mianujom mie Hanka” wielu Ślązaków odnajduje samych siebie, a także losy swoich przodków. Z moją tytułową „Hanką” docieram do różnych miejsc, aby przez tę postać przybliżyć historię Śląska, która nie jest łatwa i jednoznaczna. Cieszę, że od teraz tramwaj będzie niejako wioził tę historię w świat i będzie symbolem tego, że my tu byli, som i bydymy – podkreśla aktorka.

Nowa seria wagonów to kolejny element działań na rzecz modernizacji taboru i poprawy jakości usług świadczonych pasażerom przez Tramwaje Śląskie S.A.. 25 czerwca 2026 roku na tory wyjechały wagony 2017N-10 produkowane przez Pojazdy Szynowe PESA Bydgoszcz S.A., którym nadano imię „Banek” (w nawiązaniu do imienia żurawia z chorzowskiego ZOO, nad którym Spółka sprawuje opiekę, a który to jest patronem akcji poprawiającej bezpieczeństwo podróży „Zapuć żurawia... wysiadaj bezpiecznie”). - Pozyskane środki z Krajowego Planu Odbudowy w kwocie 136 milionów złotych są potwierdzeniem, że Tramwaje Śląskie konsekwentnie realizują

Wydawca:

Agencja Mediów Lokalnych mediaL
41-500 Chorzów, ul. Katowicka 107, tel. 32 2413 374

Redaktor naczelny: Waldemar Kosior

Druk:

POLSKA PRESS Sp. z o.o.
Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada

SILESIA
TRAMNEWS

proces porządkowania i odbudowy Spółki, a podpisana umowa jest kolejnym ważnym elementem tych działań. Dzięki temu możemy inwestować w nowoczesny, bezpieczny i przyjazny środowisku tabor, który będzie służył mieszkańcom regionu przez kolejne dziesięciolecia – podkreśla Krzysztof Mikuła, prezes Zarządu Tramwajów Śląskich S.A.

Łącznie będzie to 20 nowoczesnych wagonów tramwajowych. 10 z nich to Moderus Beta MF30 AC BD. - Pasażerowie skorzystają z klimatyzowanego wnętrza wyposażonego w monitoring, system informacji pasażerskiej, bezprzewodowy internet Wi-Fi, porty do ładowania urządzeń mobilnych oraz automatycznie sterowane oświetlenie. Osoby z niepełnosprawnościami będą mogły korzystać z ręcznie rozkładanych platform znajdujących się przy drzwiach dwustrumieniowych. Zastosowany napęd prądu prze-

miennego odzyskuje energię podczas hamowania elektrodynamicznego. Dwukierunkowość tramwajów pozwala na ich eksploatację na trasach nie posiadających pętli. Projektując prezentowane tramwaje nie zapomnieliśmy o motorniczych. Ergonomiczna kabina, fotel o zawieszeniu pneumatycznym, podłokietniki z zabudowanymi przyciskami odpowiadającymi za najważniejsze funkcje tramwaju, czy klimatyzowana kabina to elementy poprawiające komfort i bezpieczeństwo pracy motorniczych – mówi Piotr Pawlak, prezes Zarządu Modertrans Poznań spółka z o.o. Drugą część zamówienia stanowi 10 wagonów Pesa Twist 2017N-10 – nowoczesnych, trójczłonowych i w pełni niskopodłogowych tramwajów, które pasażerowie regionu zdążyli już dobrze poznać.

red

Fot. Miasto Chorzów

Krakowski celebryta na śląskich torach

Zdjęcia: Tramwaje Śląskie S.A., facebook.com/kntm.chorzow

Tramwaj SN1-59 z 1922 roku nie jest duży. Nieco ponad 10 metrów długości, niewiele ponad 3 metry wysokości i niespełna 2,5 metra szerokości. Nie ma dostępu do bezprzewodowego Internetu, elektronicznych tablic, zapowiedzi głosowych przystanków, automatycznie otwieranych drzwi, ani też... fotela dla motorniczego. W Tramwajach Śląskich długo prowadzono rozmowy na temat ściągnięcia go z Krakowa na tory Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Pierwszy, ale nie ostatni przejazd, zaliczył 5 lipca 2026 roku.

– Pierwszy mój kontakt z krakowskimi wagonami historycznymi to początek wieku, kiedy pojechaliśmy podpatrzeć warsztaty tramwajowe, przygotowując się do remontu bytomskiej N-ki – mówi Jacek Kaminiorz, dyrektor techniczno-eksploatacyjny w spółce Tramwaje Śląskie S.A. – Pierwsze nieśmiałe myśli, by na Śląsku pojawił się tramwaj z Krakowa, to 2022 rok, przy okazji prezentacji wagonu 105 NT. Konkretnie rozmowy to kwiecień 2025 roku. Pojawienie się u nas SN1-59 spowodowało mocniejsze bicie serca u naszych motorniczych. Z obsadą poszczególnych kursów nie było żadnych problemów, co więcej, dzielimy, wcale nie tak długą służbę na części, tak by wszyscy „pozytywnie zakręceni tramwajami” mogli się nacieszyć jazdą – dodaje Jacek Kaminiorz.

– Niedziela 5 lipca nie była dniem upalnym, zdarzały się intensywne opady deszczu przeplatane słońcem – wspomina Sebastian Wiśniewski, kierownik Ośrodka Szkolenia Motorniczych w spółce Tramwaje Śląskie S.A. – Piękne, lakierowane pudło wagonu, na przemian błyszczało w słonecznym blasku i było pokryte kroplami deszczu. Zmienna pogoda nie odstraszyła jednak naszych pasażerów. Frekwencja była tak duża, że z trudem mieścili się w przedziale. Wagon dzielnie wykonywał swe zadania, kursując na trasie linii 23, pomiędzy katowickim Zawodziem a wschodnią pętlą Stadionu Śląskiego. Kiedy tylko pojawiła się możliwość kierowania nim, nie mogłem się oprzeć, aby nie stanąć na pomoście za sterami 104-letniego tramwaju.

Pierwszy oficjalny, katowicki kurs, w roli motorniczego SN1-59, zaliczył Daniel Wiedemann, starszy inspektor ds. ruchu w spółce Tramwaje Śląskie S.A. – To była duma, wielkie wyzwanie, ale przede wszystkim ogromna

odpowiedzialność. Do obsługi wagonu nr 59 oraz innych zabytkowych tramwajów kierowani są doświadczeni motorniczowie, którzy – wraz z drużynami konduktorskimi – z sercem i pasją podchodzą do tak leciwego sprzętu, zdając sobie sprawę z wartości tych pojazdów, zarówno tej

materialnej, jak i sentymentalnej – twierdzi doświadczony motorniczy. SN1-59 to wielka atrakcja dla pasażerów, o zaskakującym wyglądzie zewnętrznym z niespodziankami wewnątrz. Jedną z nich są siedzenia w formie ław wzdłuż burty. Nie można również pominąć komunikatów w postaci mniejszych lub większych tablic czy tabliczek. W SN1-59 można się dowiedzieć, że pasażerom nie zabrania się, ale... „Uprasza się nie palić”, że motorniczemu „Rozmawiać nie wolno”, że „Plucie i zanieczyszczanie wozu wzbronione”. W sierpniu 1946 roku Miejska Kolej Elektryczna wstawiła do części pasażerskiej tabliczkę: „Na podstawie Roz. Min. Komun. w wagonach tramwajowych nie wolno: pluć! jeść! śmiecić! żebrać!” (pisownia oryginalna).

– Reakcje pasażerów, przechodniów oraz kierowców, kiedy taki tramwaj pojawia się w mieście, są fascynujące. Uśmiechają się, machają, fotografują. Najbardziej cieszy i napawa optymizmem radość najmłodszych, ich emocje są naprawdę szczere – dodaje Daniel Wiedemann. Pytany o to, czy jest jakiś tramwaj, który chciałby poprowadzić, mówi ze swadą:

– Z przymrużeniem oka powiem, że nie prowadziłem jeszcze wagonu...

konnego, ale takim prawdziwym marzeniem, niestety nie mającym szans na spełnienie, jest zajęcia miejsca za charakterystycznym nastawnikiem jednego z serii nieistniejących już wagonów typu WPK.

Tramwaje Śląskie włączyły się w tym roku do organizowanej przez MPK w Krakowie akcji wymiany zabytkowych tramwajów pn. „Tramwaj łączy miasta”. Dzięki tej współpracy do naszej aglomeracji trafił wagon SN1-59. 12 lipca towarzyszyła mu na trasie delegacja z Krakowa... w strojach ludowych i umundurowaniu z dawnych lat. Na torach Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii SN1-59 będzie kursował w każdą niedzielę i święta aż do 27 września 2026 roku. W zamian, na okres wakacji, z Katowic do Krakowa wytransferowany został 102Na nr 183. Jednym z jego największych atutów jest... dźwięk.

– Charakterystyczny dźwięk wagonu 102Na to praca przekładni podczas rozruchu, furczenie przekładni wózkowych podczas hamowania, piękne zgrzytanie i muzyka płynąca z przegubu. To jest melodia przeszłości, której warto posłuchać – tak o naszym tramwaju mówi Sebastian Wiśniewski, kierownik OSM w spółce Tramwaje Śląskie S.A.

Robert Walczak

W ramach cyklu artykułów, który zatytułowaliśmy „Spacery po regionie”, zachęcamy do wspólnych wędrówek ścieżkami Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Są to wyprawy niezwykle - odwiedzimy interesujące miejsca i obiekty, które znajdują się blisko nas, po sąsiedzku albo nawet w naszym mieście, a dla wielu wciąż pozostają nieznane.

Średniowieczne korzenie i pokopalniane piękno

Osiedle Familoków w dzielnicy Czerwionka

Czerwionka-Leszczyny, miejscowość leżąca w dolinie rzeki Bierawki, w powiecie rybnickim, ma bogatą i ciekawą historię. Miasto powstało w wyniku łączenia mniejszych miejscowości, przysiółków i wsi, które na przestrzeni dziejów stanowiły odrębne jednostki administracyjne. Obecnie składa się ono z czterech dzielnic: Czerwionki, Leszczyn, Czuchowa i Dębieńska.

Leszczyny wzmiankowane były już w XIII wieku. Przez kolejne stulecia miejscowość była własnością m.in. rycerza Nikolausa z Leszczyn, rodzin Welczków, Schyckich, Laschowskich, Goertz, König, Richthofen, Langer. W 1866 roku Leszczyny przeszły w ręce Konrada Bartelta. W 1906 roku córka Bartelta – Helena – sprzedała majątek Spółce Akcyjnej Huta Królewska i Laura. Równocześnie z powstaniem miejscowości erygowano parafię, z pierwszym kościołem parafialnym pw. św. Bartłomieja. Kolejny drewniany kościół, z 1679 roku, nosił wezwanie Najświętszej Trójcy i stał w tym miejscu do 1981 roku, kiedy to został przeniesiony do Palowic. Historia Czerwionki również sięga średniowiecza. Pierwsze wzmianki o niej znaleźć można w wykazie dziesięcin składanych na rzecz kolegiaty św. Krzyża w Opolu. Miejscowość była własnością m.in. rodzin Welczków, Holly i Węgierskich. Znaczący rozwój Czerwionki związany był z okresem industrializacji i uruchamianiem kopalń węgla kamiennego. W 1792 roku zatwierdzono pierwsze pole wydobywcze o nazwie „Neues Glück” (Nowe Szczęście). Przełomowym wydarzeniem było jednak dopiero uruchomienie przez Spółkę Akcyjną Huta Królewska i Laura w 1898 roku kopalni „Dubensko” (od 1922 roku „Dębieńsko”). Wraz z pojawieniem się dużej

kopalni nastąpił wzrost liczby ludności, dla której urządzono nowoczesną na owe czasy infrastrukturę komunalną, komunikacyjną, socjalną i mieszkaniową, w tym tzw. schlafhaus (dom noclegowy dla samotnych, nieżonatych górników) oraz słynne osiedle familoków.

Nasz spacer po mieście rozpoczynamy w dzielnicy Czuchów. Przy ulicy Gliwickiej 2, na połączeniu z ulicą 3 Maja, usytuowany jest zabytkowy budynek z 1909 roku, w którym obecnie mieści się Szkoła Podstawowa nr 6 im. Stanisława Moniuszki. Przed budynkiem znajduje się tablica pamiątkowa poświęcona Powstańcom Śląskim oraz Ofiarom II wojny światowej. Nieco dalej, po przeciwnej stronie ulicy, widoczna jest murowana kapliczka, z dwuspadowym dachem i sygnaturką. Na tylnej ścianie, od strony parku, zawieszono krzyż. We wnętrzu umieszczona jest figura Matki Bożej. Warto dodać, że kapliczka stoi w otoczeniu zabytkowej zieleni, otaczającej XIX-wieczny dwór. Jest to murowany, dwupiętrowy budynek, z trzysosiowym ryzalitem i schodkowym wejściem głównym. Niedługo działał tutaj szpital Spółki Brackiej, a obecnie budynek pełni funkcje mieszkalne. Idąc dalej ulicą 3 Maja, po obu stronach mijamy zabudowę mieszkalną dzielnicy. Na szczególną uwagę zasługuje kamienica mieszkalna

przy nr 100, wykonana z czerwonej cegły elewacyjnej. Obok niej zlokalizowany jest kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Ten charakterystyczny obiekt sakralny, z dwiema bocznymi wieżami zegarowymi, wzniesiony został w latach 1926-1931. Wnętrze świątyni jest jednohałowe, z transeptem oraz półkoliście zamkniętym prezbiterium, w którym ustawiony jest ołtarz z obrazem patronki kościoła. Po jego bokach usytuowano dwa rzędy przyściennych stalli, a w transepcie boczne ołtarze. Dalsze kroki kierujemy w stronę dzielnicy Czerwionka, która rozpoczyna się na wysokości skrzyżowania z ulicą Przyjaźni. Po drodze, przy ulicy 3 Maja 45, mijamy kościółek parafii ewangelicko-augsburskiej oddany do użytku w lipcu 1926 roku. Obiekt nawiązuje swym wyglądem do kopalnianego budynku przemysłowego. Po generalnym remoncie, w 1998 roku, we wnętrzu pojawił się witraż symbolizujący Ducha Świętego oraz zabytkowy krzyż z 1858 roku. Po przeciwnej stronie ulicy widoczne są zabudowania nieczynnej kopalni „Dębieńsko”, którą zamknięto w 2000 roku. Tu, w dawnej cechowni, od 2011 roku mieści się Izba Tradycji Kopalni „Dębieńsko”. W budynku z pięcioma pomieszczeniami wystawowymi przygotowano ekspozycje związane z kopalnią i górniczym życiem na

Szkoła Podstawowa nr 6 im. Stanisława Moniuszki w Czuchowie

Dawny dwór w Czuchowie

Kościół Ewangelicko-Augsburski w Czerwionce

Śląsku. W sali dawnej cechowni zgromadzono m.in. lampy górnicze, sztandary, mundury czy wielkoformatowe reprodukcje fotografii górników i kopalni. W pozostałych pomieszczeniach zobaczyć możemy m.in. przedmioty i sprzęty codziennego użytku, modele maszyn i urządzeń górniczych, maszyny do pisania i do liczenia, stare komputery. Sporą atrakcją jest wystawa prezentująca produkcję cegły, zaś w specjalnej sali kinowej obejrzyć można filmy o tematyce górniczej. Warto dodać, że w cechowni znajduje się ołtarz św. Barbary. Ponadto, na frontowej ścianie budynku umieszczono tablicę poświęconą tragicznie zmarłym górnikom, a obok niej krzyż i stylizowane wyrobisko górnicze z odpadającymi fragmentami skał. Ulicą 3 Maja docieramy do centrum Czerwionki. Wzrok przechodniów przykuwają tutaj charakterystyczne budynki z czerwonej cegły elewacyjnej, czyli słynne osiedle „Familonków”. Pierwsza część tych niezwykłych zabudowań zlokalizowana jest przy ulicach Tadeusza Kościuszki i Bartosza Głowackiego. Druga część znajduje się po przeciwnej stronie, w granicach ulic Wolności, Juliusza Słowackiego, gen. Józefa Hallera, Kombatantów i Adama Mickiewicza. Ceglane osiedle wzniesione zostało dla pracowników kopalni „Dębieńsko”. Składa się

ono z budynków jedno- i dwupiętrowych, dekorowanych elementami ornamentyki z białej cegły glazurowanej, muru pruskiego, a także gładkich tynkowanych płycin. Łącznie w tej części miasta znajduje się około 120 familonków, wznoszonych etapami w okresie od 1898 do 1916 roku. Poszczególne budynki składały się z 4, 6 lub 8 mieszkań, o powierzchni od 40 do 70 m². Mieszkania wyposażone były w piece kaflowe, wodociąg i kanalizację, instalację elektryczną. Dodatkowo mieszkańcom przysługiwały budynki gospodarcze usytuowane w przydomowych ogrodach. Po wędrowce osiedlowymi uliczkami wracamy do ulicy 3 Maja. Na skarpie za targowiskiem znajduje się niewielki parterowy budynek z wieżą dzwonnicą. To dawny (jeden z czterech) dom sypialny, tzw. schlafhaus, wzniesiony w latach 1899-1900, w którym mieszkali samotni, nieżonaci górnicy. W 1925 roku budynek ten przekazany został na potrzeby parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Kolejnym punktem spaceru po Czerwionce jest rondo z ulicami 3 Maja, Rynek, Piotra Furgoła i Parkową. Z tego miejsca widoczny jest ciekawy kompleks mieszkalny z charakterystyczną wieżą zegarową, a na środku ronda umieszczona została instalacja upamiętniająca powstania śląskie. Od strony ulicy

Parkowej znajduje się zabytkowy krzyż przydrożny, pochodzący prawdopodobnie z 1827 roku. W pobliżu usytuowany jest budynek Urzędu Gminy i Miasta, a także Park im. Piotra Furgoła. Po powrocie do ronda, kierujemy się w stronę ulicy Armii Krajowej i docieramy do dzielnicy Leszczyny. Warto zatrzymać się u zbiegu ulic ks. Adolfa Pojdy i Czereśniowej, przy neobarokowej kapliczce z pierwszej połowy XIX wieku, poświęconej św. Janowi Nepomucenowi. Z oddali widoczna jest modernistyczna bryła kościoła parafialnego pw. Trójcy Świętej i św. Andrzeja Bobli, wzniesiona z czerwonej cegły elewacyjnej w latach 1937-1939. Proste wnętrze świątyni dekorowane jest wieloma figurami świętych, w tym pochodzącymi z pierwotnego ołtarza figurami św. Andrzeja Boboli, św. Jadwigi Śląskiej oraz św. Stanisława. Na placu kościelnym znajduje się zabytkowy dzwon „Maria” z 1617 roku. Ostatnim zabytkiem na naszym szlaku jest pałacyk, zwany zameczkiem, stojący w otoczeniu dawnego parku przy ul. ks. Adolfa Pojdy. Obiekt wzniesiony został w latach 1882-1883 przez Konrada von Bartelta, jako piętrowa willa, wzorowana na włoskich budowlach w stylu neoklasycyzmu i neorenesansu, z dostawioną do niej dwupiętrową wieżą.

Tekst i zdjęcia: Adam Lapski
Przewodnik turystyczny

Biblioteka Publiczna na Osiedlu Familonków

Zabudowa Osiedla Familonków w Czerwionce

Familonki przy ul. Tadeusza Kościuszki

Pałac w Leszczynach

Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Czuchowie

Bezpieczne lato na drogach

Trwa sezon wakacyjny. Słoneczna aura sprzyja rowerowym wycieczkom, zachęca też wielu z nas do przejażdżki innymi pojazdami, często znanymi tylko z widzenia. Niestety, niektórzy zapominają o tym, że każdy taki wyjazd wymaga przestrzegania podstawowych zasad bezpieczeństwa i przepisów ruchu drogowego. Ich lekceważenie może zakończyć się, w najlepszym razie, mandatem, a w najgorszym – tragedią. Aby tego uniknąć, warto bezpiecznie i zgodnie z przepisami podróżować po mieście, nie tylko na rowerze, motorowerze, hulajnodze elektrycznej czy też z wykorzystaniem urządzenia transportu osobistego.

Na początek warto przypomnieć kilka definicji:

- **motorower** - pojazd dwu- lub trójkołowy zaopatrzony w silnik spalinyowy o pojemności skokowej nieprzekraczającej 50 cm³ lub w silnik elektryczny o mocy nie większej niż 4 kW, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 45 km/h;
- **rower** - pojazd o szerokości nieprzekraczającej 0,9 m poruszany siłą mięśni osoby jadącej tym pojazdem; rower może być wyposażony w uruchamiany naciskiem na pedały pomocniczy napęd elektryczny zasilany prądem o napięciu nie wyższym niż 48 V o znamionowej mocy ciągłej nie większej niż 250 W, którego moc wyjściowa zmniejsza się stopniowo i spada do zera po przekroczeniu prędkości 25 km/h;
- **wózek rowerowy** - pojazd o szerokości powyżej 0,9 m przeznaczony do przewozu osób lub rzeczy poruszany siłą mięśni osoby jadącej tym pojazdem; wózek rowerowy może być wyposażony w uruchamiany naciskiem na pedały pomocniczy napęd elektryczny zasilany prądem o napięciu nie wyższym niż 48 V o znamionowej mocy ciągłej nie większej

Fot. malopolska.policja.gov.pl

niż 250 W, którego moc wyjściowa zmniejsza się stopniowo i spada do zera po przekroczeniu prędkości 25 km/h;

- **hulajnoga elektryczna** - pojazd napędzany elektrycznie, dwuosiowy, z kierownicą, bez siedzenia i pedałów, konstrukcyjnie przeznaczony do poruszania się wyłącznie przez kierującego znajdującego się na tym pojeździe;
- **urządzenie transportu osobistego** - pojazd napędzany elektrycznie, z wyłączeniem hulajnogi elektrycznej, bez siedzenia i pedałów, konstrukcyjnie przeznaczony do poruszania się wyłącznie przez kierującego znajdującego się na tym pojeździe.

Jeśli wybrałeś motorower, pamiętaj o konieczności posiadania prawa jazdy kategorii AM lub wyższej np. B, lub dowodu osobistego (dotyczy tylko osób, które urodziły się przed 19 stycznia 1995 roku) oraz obowiązkowo kasku. Uwaga: „stara karta motorowerowa” zachowuje ważność tylko dla osób, które uzyskały wiek 18 lat przed 19 stycznia 2013 roku.

Jeżeli zdecydowałeś się na rower, wózek rowerowy, hulajnogę elektryczną czy też urządzenie transportu osobistego pamiętaj o posiadaniu karty rowerowej - w przypadku gdy nie ukończyłeś 18 lat oraz kasku - jeżeli nie ukończyłeś 16 roku życia.

Osoby poniżej 13 roku życia mają całkowity zakaz kierowania UTO. Osoby dorosłe kierują rowerem, wózkiem rowerowym, hulajnogą elektryczną oraz UTO na podstawie dowodu osobistego, lub posiadanego prawa jazdy.

Niezależnie od tego jaki wybrałeś pojazd do letniej podróży pamiętaj o tym, że:

- za bezpieczeństwo w ruchu odpowiadają wszyscy jego uczestnicy,
- kierujący musi być trzeźwy,
- nie może być pod wpływem środków działających podobnie do alkoholu (np. znieczulenie podczas wizyty u dentysty),
- posiadać wiedzę z zakresu przepisów ruchu drogowego,
- posiadać umiejętności kierowania wybranym pojazdem.

Warto zatem przed wyjazdem na wycieczkę po drogach publicznych poćwiczyć na terenie wyłączonym z ruchu, by później bezpiecznie i bez obaw rozkoszować się jazdą.

Ogarnij jazdę, nie mandat

**Z hulajnogą zasady są jasne.
Sprawdź, czego nie wolno robić
i zadbaj o swoje
bezpieczeństwo.**

Zmiany w rozkładach jazdy

Zamknięty przejazd pod wiaduktem w Katowicach

W związku z remontem wiaduktu kolejowego nad ul. Lwowską w Katowicach, prowadzonym przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., od 18 lipca 2026 roku zmienią się trasy i rozkłady jazdy części autobusów komunikacji miejskiej. Zmiany objęły osiem linii autobusowych, uruchomiona została również linia zastępcza Z-2.

Prace wymagają czasowego wyłączenia przejazdu pod wiaduktem. Zmiany obejmą linie autobusowe 44, 70, 72, 74, 108, 109, 695 i 920. W zależności od linii autobusy zostaną skierowane na trasy objazdowe i nie będą obsługiwać części przystanków położonych w rejonie zamkniętego wiaduktu. Jednocześnie, dla zminimalizowania niedogodności, wyznaczone

zostaną dodatkowe miejsca zatrzymywania się autobusów.

Dla ograniczenia niedogodności wynikających z prowadzonych prac uruchomiona będzie autobusowa linia zastępcza Z-2. Jej autobusy będą kursować na trasie Szopienice Bednorza – Nikiszowiec Lodowisko, obsługując m.in. nowe przystanki Szopienice Hala Sportowa i Szopienice Muzeum Walcownia.

Zakończenie prac w Bytomiu

Od 27 lipca 2026 roku, w związku z zakończeniem prac pomiędzy Placem Sikorskiego a Zamłyniem w Bytomiu, wprowadzone zostały zmiany w rozkładach jazdy.

- Przywrócone zostały rozkłady linii tramwajowych 2 i 11, które obowiązywały przed rozpoczęciem prac.
- Wprowadzone zostały nowe rozkłady linii tramwajowych 3, 5, 9, 17, 19, 30, 38.
- Zawieszone zostało kursowanie tymczasowych linii tramwajowych 37 i 57.
- Zawieszono zostało kursowanie autobusowej komunikacji zastępczej Z-5 i Z-9.
- Przywrócona została stała trasa przejazdu autobusów linii 740.

Szczegółowe informacje dotyczące zmian w funkcjonowaniu komunikacji miejskiej, w tym przebiegu tras objazdowych i lokalizacji przystanków, są dostępne na stronie rj.transporgzm.pl w zakładce „Komunikaty”. Pasażerowie mogą również skorzystać z bezpłatnej i całodobowej infolinii pod numerem 800 16 30 30.

TRAMWAJE ŚLĄSKIE S.A. ogłasza nabór kandydatów/kandydatek na kurs MOTORNICZEGO/MOTORNICZEJ TRAMWAJU

Czas trwania kursu – ok. 3 miesiące

Wymagania stawiane kandydatom/kandydatkom:

- ukończone 21 lat,
- wykształcenie minimum zawodowe.

Osobom, które ukończą kurs i uzyskają uprawnienia do kierowania tramwajem, gwarantujemy zatrudnienie w spółce Tramwaje Śląskie S.A.

Ramowy zakres obowiązków motorniczego/motorniczej:

- prowadzenie i obsługa tramwaju zgodnie z Prawem o Ruchu Drogowym oraz przepisami wewnętrznymi,
- realizowanie kursów zgodnie z rozkładem jazdy,
- pełnienie służby w ubiorze służbowym,
- kulturalna obsługa pasażerów.

Oferujemy:

- bezpłatny udział w szkoleniu na warunkach określonych w przepisach wewnętrznych spółki Tramwaje Śląskie S.A.,
- stabilne warunki zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na pełny etat w firmie z ponad 125 letnią tradycją,
- wynagrodzenie oparte o wynagrodzenie zasadnicze (na początek 35,00 zł/godz. brutto) plus premie i dodatki wynikające z Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników spółki Tramwaje Śląskie S.A. w wysokości i na zasadach tam określonych,
- nagrody: uznaniowe, okolicznościowe, jubileuszowe,
- benefits:

- pakiet socjalny (wczasy pod gruszą, dofinansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży, paczki dla dzieci),
- bezpłatne przejazdy komunikacją miejską organizowaną przez ZTM,
- dofinansowanie składki na grupowe ubezpieczenie zdrowotne Opieka Medyczna lub dofinansowanie abonamentów sportowych.

Wymagane dokumenty:

- podanie o przyjęcie na kurs,
- CV,
- kopie dokumentów potwierdzających wykształcenie,
- oświadczenie o braku orzeczonego prawomocnym wyrokiem sądu zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych.

Dokumenty należy przesyłać na adres: kurs.motorniczy@tram-silesia.pl

Dodatkowych informacji udziela: Ośrodek Szkolenia Motorniczych – tel. 32 266 50 97.

Dział Kadr i Szkolenia – tel. 32 246 60 61 wew. 399.

Szczegóły na stronie: www.tram-silesia.pl

W tym roku planowane są przynajmniej trzy kursy na stanowisko motorniczego/motorniczej. Gwarantujemy po nich zatrudnienie dla 40-45 osób. Nabór jest ciągły. Szkolenie trwa około trzech miesięcy.

Spółka Tramwaje Śląskie S.A. zatrudni osobę na stanowisko:

MONTER SIECI ELEKTROTRAKCYJNYCH (K/M) – Katowice, Gliwice

KIEROWCA (K/M) – Katowice, Gliwice

Tramwaje słupami... stoją

Słup tramwajowy (nazywany słupem trakcyjnym lub konstrukcją wsporczą) to pionowa konstrukcja stalowa lub betonowa, która podtrzymuje przewody jezdne nad torami, stanowiąc kluczowy element sieci trakcyjnej, umożliwiając bezpieczne przekazywanie energii elektrycznej do pantografów pojazdów szynowych i kołowych (trolejbusów). Zazwyczaj mierzy od 6 do 7,5 metra wysokości, często pełni również dodatkowe funkcje, służąc jako mocowanie oświetlenia ulicznego, latarni, tablic informacji pasażerskiej czy też znaków drogowych.

- W Tramwajach Śląskich najczęściej mamy do czynienia ze słupami rurowymi, zwanymi również okrągłymi, stanowiącymi podstawowy element konstrukcji wsporczej sieci trakcyjnej - mówi Hubert Ściana, kierownik Zakładu Torów i Sieci w spółce Tramwaje Śląskie S.A. - Ich zadaniem jest stabilne utrzymanie przewodów jezdnych na odpowiedniej wysokości i w odpowiednim położeniu względem torowiska, co ma bezpośredni wpływ na bezpieczną i niezawodną eksploatację tramwajów. Słupy rurowe są rozwiązaniem korzystnym zarówno pod względem technicznym, jak i ekonomicznym. Charakteryzują się wysoką wytrzymałością, stosunkowo niewielką masą oraz dużą wysokością użytkową, co pozwala na efektywne prowadzenie sieci trakcyjnej nawet w trudnych warunkach zabudowy. Ich konstrukcja umożliwia również sprawny transport oraz późniejszą obsługę eksploatacyjną. W wielu przypadkach stosujemy słupy przykręcane do fundamentów, co pozwala na ich szybką i sprawną wymianę, bez konieczności wykonywania rozległych prac budowlanych. Nowoczesne słupy rurowe są zabezpieczane antykorozyjnie poprzez cynkowanie oraz dodatkowe malowanie proszkowe. Takie rozwiązanie znacząco wydłuża ich trwałość, zwiększa odporność na działanie warunków atmosferycznych, a jednocześnie poprawia estetykę infrastruktury miejskiej. Największym wyzwaniem przy ustawianiu nowych słupów trakcyjnych są

lokalizacje w zwartej zabudowie miejskiej, gdzie przestrzeń jest ograniczona, a pod ziemią znajduje się gęsta sieć różnego rodzaju instalacji. Często konstrukcja sieci trakcyjnej wymaga ustawienia słupa w ściśle określonym miejscu wynikającym z geometrii torowiska i przebiegu przewodów. Wówczas musimy dokładnie przeanalizować istniejące uzbrojenie terenu i zachować wymagane przepisami odległości, na przykład od gazociągów, sieci energetycznych czy innych urządzeń podziemnych. Zdarza się, że aby bezpiecznie posadzić słup trakcyjny, konieczna jest wcześniejsza przebudowa lub zabezpieczenie istniejących instalacji podziemnych. To prace niewidoczne dla mieszkańców, ale niezwykle istotne, ponieważ zapewniają bezpieczeństwo zarówno podczas budowy, jak i późniejszej eksploatacji całej infrastruktury tramwajowej – podsumowuje Hubert Ściana.

(war)

Posadowienia słupów w latach 2022–2024

ZTS Będzin

łącznie w latach 2022–2024: 33 nowe słupy

ZTS Katowice

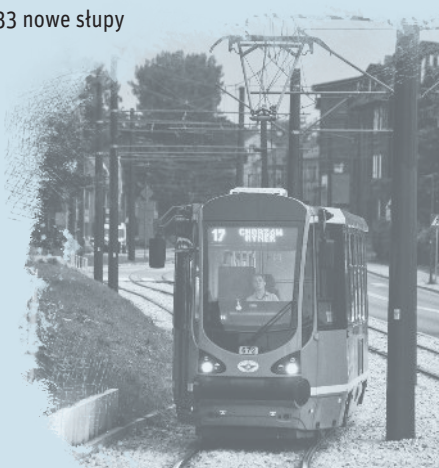
2023 rok: 56 nowych słupów
2024 rok: 11 nowych słupów

ZTS Bytom

2022 rok: 54 nowe słupy
2023 rok: 9 nowych słupów

ZTS Gliwice

2022 rok: 3 nowe słupy
2023 rok: 13 nowych słupów
2024 rok: 27 nowych słupów

Ciekawostka

W centrum Sosnowca, na ulicy Stanisława Małachowskiego, stoją historyczne słupy tramwajowe o nitowanej konstrukcji. Posadowiono je najprawdopodobniej w latach 30. XX wieku. Zostały one poddane renowacji przez Tramwaje Śląskie i zachowane jako pamiątka dawnej infrastruktury. Proces ten sprowadzał się do oczyszczenia stali, wymiany uszkodzonych elementów konstrukcyjnych, przywrócenia pierwotnego kształtu oraz parametrów użytkowych skrodowanych detali.

Wizualizacja Transport GZM

Z żółtym kolorem w przyszłość

W wielkich metropoliach na całym świecie obowiązuje spójna identyfikacja wizualna wszystkich środków transportu publicznego. Taki plan realizuje również Górnosławsko-Zagłębiowska Metropolia. Do żółtych autobusów i Metrorowerów dołączyć będą stopniowo tramwaje i pociągi Metrokolei w tej samej barwie. Pierwsze tramwaje w nowej, żółtej kolorystyce mają wyjechać na tory GZM jeszcze w tym roku.

- Po integracji taryfowej, czyli wprowadzeniu wspólnych biletów i nowych sposobów ich zakupu czas na kolejny krok - ujednolicenie wyglądu pojazdów. Chcemy, by rozwiązanie, które sprawdziło się w przypadku autobusów i Metrorowerów, objęło teraz tramwaje, a w przyszłości również pociągi Metrokolei, tak, by pasażerowie – zarówno mieszkańcy naszego regionu, jak i odwiedzający nas goście – od razu wiedzieli, że wszystkie pojazdy w sieci GZM tworzą jeden system, w którym obowiązują te same bilety i zasady. To znacznie ułatwi orientację i przemieszczanie się po miastach i gminach Metropolii – mówi Leszek Pietraszek, przewodniczący Zarządu Górnosławsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

Zmiana malowania tramwajów będzie wprowadzana przez Tramwaje Śląskie stopniowo. Nowe pojazdy będą dostarczane już w żółtej kolorystyce, natomiast wagony znajdujące się obecnie w eksploatacji będą zmieniać barwy podczas planowanych napraw głównych i modernizacji. Dzięki temu cały proces przebiegnie w sposób racjonalny ekonomicznie i nie będzie generował dodatkowych kosztów związanych wyłącznie ze zmianą wyglądu pojazdów. Pierwszy żółty tramwaj pojawi się na torach w listopadzie 2026 roku.

- Rozumiemy, że zmiana koloru tramwajów może budzić emocje z powodu historycznego przywiązania do czerwieni. Dzisiaj jesteśmy jednak w procesie zmiany – staramy się coraz częściej myśleć o naszej Metropolii jako o jednym organizmie funkcjonalno-przestrzennym. Wspólny kolor floty jest jednym z widocznych znaków tej integracji. Tramwaje Śląskie S.A., jako strategiczny przewoźnik Metropolii, są istotną częścią tego procesu – stąd traktujemy stopniową zmianę kolorystyki jako naturalny etap

rozwoju, a nie tylko decyzję estetyczną – mówi Krzysztof Mikuła, prezes Zarządu Tramwajów Śląskich S.A.

Zmiana obejmuje nie tylko malowanie pojazdów. Tramwaje otrzymają również nowe oznakowanie wewnętrzne i zewnętrzne, oparte na stosowanym już w Transporcie GZM systemie dwujęzycznych piktogramów i informacji graficznych. Dzięki temu pasażerowie jeszcze łatwiej odnajdą potrzebne informacje i będą mogli intuicyjnie korzystać z całego systemu. Jednolita identyfikacja wizualna oznacza jeden system, jeden standard informacji pasażerskiej i jeden bilet - niezależnie od środka transportu. To rozwiązanie ułatwi podróżowanie zarówno mieszkańcom Metropolii, jak i osobom odwiedzającym region po raz pierwszy.

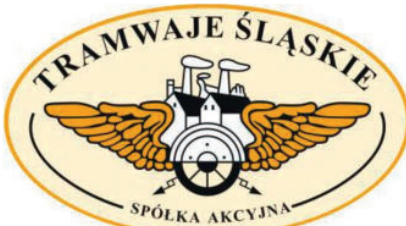
Przypomnijmy, że pierwsze pojazdy sygnowane logiem Transport GZM dostarczono w połowie 2023 roku. Były to elektryczne Solarisy, zakupione w ramach Programu GEPARD II. Następnie żółtą rodzinę pojazdów uzupełnił największy w Polsce system roweru miejskiego, czyli Metrorower. Pierwsze wypożyczalnie uruchomiono w lutym 2024 roku.

Docelowo wspólną identyfikacją wizualną objęte zostaną także pociągi Metrokolei. To naturalny kierunek rozwoju systemu Transport GZM, w którym kolej metropolitalna ma pełnić rolę kręgosłupa transportowego, integrując najważniejsze miasta i węzły przesiadkowe regionu.

Transport GZM to jeden z największych w Polsce systemów komunikacji zbiorowej, obejmujący 1900 pojazdów, 500 linii i 7000 przystanków. Oferta Transportu GZM kierowana jest do ponad 2,5 miliona pasażerów z obszaru 56 miast i gmin.

Źródło: transportgzm.pl

Krzyżówka

Wybrakowany wyrób	▼	Kraj na Oceanie Indyjskim	▼	Imię Samprasa, byłego tenisisty	▼	Plisa	Imię Hayworth	▼	Posiadłość	▼	Czarna płyta grająca (pot.)			
Bernardo, zwany Canaletto, malarz	▼			Cukier mleczny		Wśród cukrów prostych		▼			Iluzjon	Zaliczka		
Pracownicze "wagary"	▶					Jeździectwo	▶							
▶				Tkanina na bluzki (zdr.)	▶									
Obrady				Ślad po zębach piły		Lokal z ruletką	▶							
... kozodój	▶				▼				... Musk, prezes Tesli	▶				
▶			Stan medium	▶										
Pismo modowe		... śpiewak, ptak	▶			Las z przewagą olchy	▶				Tik Tok w komórce (pot.)	Amerykańska terenówka		
▶				Zabronienie	▶				Strusie większe od kurzego	▶				
				Cyganka z powieści	▶									
Futerał na okulary		Odgłos dzwonka		Co dzień ogląda Wawel		Miłość braterska	▶					Rodzaj bieżni		
▶		▼		▼					Statek żaglowy jednomasztowy	▶			▼	
Jeden ze zmysłów			Zajął część majątku dłużnika		Zbudował telegraf									
Jedzie do zawałowca	Pani w igloo	▶	▼		Niejedna w atlasie				▶					
Pionowa ściana skalna					Sala dla dżudoków						Ciężki metal szlachetny		Brak skupienia na lekcji	
▶				Metr stolarza	▼	Wymarły nietop		▶						
				Małe naczynie do pieczenia	▶	Rym niedokładny	▶							
Kraj z Bogotą	▶				▼			Alternatywny zapis nutowy	▶					
Wincenty b. premier								Sąsiad Omanu	▶					
▶				Tam na grzyby	▶			Ros. ciężarówka	▶					
Ludowy taniec ukraiński		Brad, amer. aktor	▼	Państwo z Rabatem	▶						Część kościoła	Najciemniejsza część Hadesu	Pan dla Zagłoby	
▶				▼		Stolica Jemenu	▶						▼	
Wśród maślaków	▶								Rzeka białych nocy	▶				
Janusz Gajos						Kłopot, tarapaty	▶							
▶														
				Kuzynka łasicy	▶				Gwiazda w konstelacji Lutni	▶				
"Udaje" towar na wystawie	▶					Zapora drogowa	▶							

Litery w kolorowych polach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie - tytuł monodramu.

Wśród czytelników, którzy nadesłali prawidłowe rozwiązania do 15 sierpnia 2026 r. na adres wydawcy, rozlosujemy nagrody rzeczowe. Z laureatem z poprzedniego numeru skontaktujemy się osobiście.

Adres redakcji: Agencja Mediów Lokalnych mediaL, ul. Katowicka 107, 41-500 Chorzów.

Rozwiązania można przysyłać pocztą elektroniczną na adres: biuro@agencjamedial.pl.

Uwaga: oprócz adresu nadawcy należy podać numer telefonu kontaktowego.